

# DE REFORMATIE

## WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE WIE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Baarn; Prof. Dr T. Hockstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes  
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.  
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.  
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

**INHOUD:** Hoofdartikel: Kerkelijke gedeeldheid en Verbondsgehoorzaamheid. V. — Uit de Schrift: De prediker van het „alles of niets“ (Matth. 13:12a). — Kerkelijk Leven: Pluriformiteit der kerk en epigonisme (nieuwe reeks) XVI. Psalmen van Willem de Merode. Meehelpen voor evangelisatie door de pers. De orde der getrouwe getuigen van den komenden Christus. — Lit. en Kunst: Nieuwe Boeken over Indië. II. — Ziekte: Replik. IV. Opv. en Onderwijs: Twee Eeredoctoraten te Parijs. Een merkwaardige kentering. — Vakwetenschap en Praktijk: Bijbel en Natuur (2e Serie) III. — Perschoon. — Boekbespreking enz.

## HOOFDARTIKEL

Kerkelijke gedeeldheid en Verbondsgehoorzaamheid.  
(„Een roepstem“ beantwoord.)

V.

(Moeder, baker. — Baren, verzorgen.)

Zoo is dan ons voorgaande artikel uitgekomen bij de gedachte, dat men het bekende beeld van de kerk als „onze moeder“ moet handhaven in den vollen ernst, waarmee het werd aangewend in het Nieuwe Testament, bijzonder in den brief van Paulus aan de Galaten.

Wanneer wij thans nog even op deze zaak terugkomen, dan heeft dat zijn reden: wij willen nu de beide beelden van de „moeder“ en van de „huisvrouw“ samenvalten. Beide zijn immers gebruikt door den eersten spreker van den Leidschen radio-avond. Maar hij staat daarin volstrekt niet alleen. Niemand zal ontkennen, dat deze twee „beelden“ ieder oogenblik terugkeeren in de kerkelijke pro-domo-pleidooien. Niet alleen als ze van Hervormde zijde, maar evengoed, als ze van anderen kant komen. Ik ben er zeker van, dat b.v. ook heel wat debatten over „gemengde“ verlovingsen, waarbij de ouders van de ééne partij het paartje naar „hun“ kerk willen trekken, en die van de andere mutatis mutandis hetzelfde doen, feitelijk denzelfden redeneergang volgen. En in allerlei mogelijke en onmogelijke debatten over „gezangen“, en over de „goeie“ dominees, die er nog zijn in een bepaald instituut, tegenover de „minder goeie“, hooren wij in gelijken zin spreken over de kerk als „vrouw“, die „nog“ (!) geen scheidsbrief gekregen heeft, en als „onze moeder“, die wij niet in den steek mogen laten.

Maar nu moet het ons van het hart, dat verreweg de meeste apologetische redenen, waarmee een bepaald kerkelijk-instituut, ergens bestaande, zich verdedigt, deze geweldige spankracht uit het dubbele bijbelsche beeld van „vrouw“ en „moeder“ wegnemen. Gewoonlijk toch komen de „bewijzen“ voor de zelf-apologie, die de eere-titels van „moeder“ en van nog-niet-verstootten-vrouw voor dat bepaalde instituut opeischt, hierop neer: de kerk „zorgt“ zoo goed voor ons! Zij „zorgt“ „nog“ zoo goed voor ons; ondanks alles (!) is er „nog“ zooveel goeds in haar gedrag tegenover ons. „Onze“ kerk staat klaar, om op een uitgerekenen Zondag ons kindje door onzen groepsdominee (als hij er is) te doopen. En zij geeft ook catechisatie. En wij kunnen nog een „goeie“ dominee uitzoeken, in vele gevallen tenminste. En wij hebben er onze jeugdromantiek beleefd, en onze eerste gemoedelijkheid voor stichting aangezien. Moeder, de bezorgster van stichtelijkheid. — — —

Maar voelt men niet, hoe het beeld hier vervlakt wordt? Laat mij het heel populair, maar in

volkomen ernst zeggen: al deze goedbedoelde loftuitingen bewijzen niet alleen, maar handhaven ook de „echtbreuk“, die de reden was voor Jesaja en Jeremia, om de „moeder“ van het Israël hunner dagen als verstootene te zien. In al zulke loftuitingen toch komt „der langen Rede kurzer Sinn“ hier op neer: voor den goedwillenden orthodoxe biedt „onze kerk“ nog zooveel verzorging. De lofredenaar-apologeet verzwijgt echter, dat de kerk eenzelfde „verzorging“ biedt aan de kinderen der niet-orthodoxie. Hij verzwijgt, dat haar „verzorging“ door een orthodoxe preek en door een orthodoxe catechisatie, opgeheven wordt door een niet-orthodoxe catechisatie. Hij verzwijgt, dat de kerk als instituut vandaag ons „verzorgt“ met een „amen“ op het Woord Gods, en morgen, of nog vandaag het ook doet met een „amen“ op de tegenspraak van het Woord Gods. Of, om het in het beeld van „moeder“ en van „vrouw“ zelf te zeggen: hij verzwijgt, dat de kerk den éénen keer den uiterlijken schijn-dienst doet voor haar „man“, en een poos later dienzelfden dienst bewijst aan een „vreemde“. Wat is dat anders, dan een handhaving van wat wij de zonde van de „echtbreuk“ noemen? Wee ons, als we het oog sluiten voor de gevallen, waarin de kerk haar „man“ den rug toekeert, en een vreemde volgt, om voorts in de laatste paragrafen onzer apologie ten slotte alleen te letten op die andere gevallen, waarin zij „nog“ haar huwelijkswerk (naar het ons voorkomt) doet voor den „man“.

Is dat nu leven naar het verbond? Is dat in de praktijk nu een: „aanschouw het verbond“? Wij willen ons wachten voor trivialiteit in de beelddpraak. Maar een enkel woord volstaat. Welnu: de pleitredenen, die men voor een „ja“ en „neen“ verbindende kerk op deze wijze aanvoert, zijn te vergelijken met de pleitredenen van de echtbreekster, die, aangeklaagd van overspel met een vreemde, uitrekent, hoe vaak zij „nog“ thuis geweest is, en „nog“ haar wettigen man „het zijne“ gaf. „Aanschouw het verbond!“ roepen wij daar-tegenover uit. Den „man“ het zijne geven? Maar „het zijne“ is juist de trouw! Een verbond weet niet van „geven en nemen“, weet niet van „ja en neen“. „Verbond“ zegt: alles of niets. Het is nooit contract. Het woordje „nog“ (de kerk doet „nog“ zooveel goeds, en wij hebben „nog“ zooveel „goeie“ dominees) is hier weer „funest“, gelijk wij reeds eerder in ons blad hebben geschreven. Want dat woordje „nog“ kan elke overspelster ook zeggen, die „nog“ in huis haar huis-werk (het opus operatum) doet, behalve dan dit ééne: dat haar hart onverdeeld klopt voor den „man“.

Is reeds deze opmerking in haar eenvoudigheid duidelijk genoeg, nog duidelijker zal misschien zijn, wat wij nu vervolgens opmerken. Zoolang n.l. in pleitredenen, als de bovenbedoelde, telkens weer er op gewezen wordt, dat een bepaald kerk-instituut „nog zoo goed voor de kinderen zorgt“ (d.w.z. elk van zijn leden, tot op zekere hoogte, naar hun „geestelijke ligging“ tegemoet komt, d.w.z. hun „religieuze“ „vleesch“ „weidt“), zoolang wordt er ook principieel gezondigd tegen de bijbelsche beelddpraak van „vrouw“ en „moeder“. Want dan wordt het speciale werk van die moeder en van die vrouw gezocht in het: verzorgen, in het spijsbereiden, in het te drinken geven.

Maar is dat nu een gebruiken van het beeld van moeder en vrouw naar bijbelschen trant? Ik meen: neen. Want koffiezetten kan ook de baker. En kleeven wasschen kan ook de huishoudster. En de tafel dekken kan ook de dienstbode. Elk die, constateerende, dat „zijn“ kerk „nog“ zoo goed voor hem „zorgt“, zo dáárom „vrouw“ van-Jahwe, vrouw-zonder-scheidsbrief, en „moederder-gelooften“ noemt, heeft het eigenlijke punt van vergelijking angstvallig ont-doken. Kinderen baren, — dat is het bepaalde, waardoor de „moeder“ zich onderscheidt van de baker, de huishoudster, het dienstmeidje. De vraag is dan ook niet, of een kerk, zooveel

het haar mogelijk is, haar „heilige tijden“ en haar „heilige plaatsen“ op den grondslag van evenredige vertegenwoordiging distribueert aan de onderscheiden in haar gezin aanwezige, elk met hun „ja“ en „neen“ elkaar bekampende, maar alle van „moeder“ het hunne krijgende groepen, maar de vraag is deze: of de kerk krachtens haar eigenlijkste verrichting (dienst des Woords, en der Sacramenten) kinderen baren kan. Kinderen? Ja, dat zijn geloovigen. Kinderen immers van Abraham. En Abrahams kinderen zijn, naar het Nieuwe Testament, geen kinderen van „beneden-Jeruzalem“. Ze worden niet automatisch als kinderen Abrahams geregistreerd, omdat ze behooren tot een gegeven instituut, dat afgerond, gegeven, „fix und fertig“, ergens gevestigd is, en daar staan blijft, onverschillig, wat er ook mee gebeure. Neen, het zijn geloovigen. Kinderen van de geloofs-gemeenschap.

Dus is de eenige vraag, of de kerk, krachtens het eigenlijke, dat als konstitutieve factor in haar leven haar leven bepaalt, het Woord zóó bedient, dat door den dienst des Woords het geloof wordt opgewekt (Zondag 25, Heidelbergse Catechismus). De groote vraag is deze: of Abraham, NIET door den tenslotte „toevalligen“ dienst van een fractie IN de kerk, maar door den eigenlijken kerkdienst zelf, kinderen krijgt, d.w.z. geloovigen.

Zoodra toch de kerk officieel, d.w.z. door wat haar inrichting bepaalt, het kinderen-baren-door-het-Woord tegenstaat (b.v. op de dorpen met alleen maar een „moderne“ dominee), of het opwekken van het leven door het Woord weer zelf relativeert, en dus op één lijn plaatst met het bestrijden van het leven dat uit God is b.v. in de steden met „ja“ en óók met „neen“-prediking, en dus haar eigenlijke „huwelijks“-werk afwisselt met werken-van-„echtbreuk“ (om nog in het beeld te blijven), heeft de kerk het recht verbeurd, den naam van „moeder“ voor zich op te eischen, en anderen te bevelen, haar naar dien naam te beoordeelen. Want het werk, waar het voor haar op aan komt, heeft ze zich onmogelijk gemaakt; en wanneer men haar neemt, zooals ze is, dan ziet men dat ook.

Laat men dan ook liever ophouden, te zeggen: bij „ons“ zijn er „nog“ zooveel goede mensen, en „nog“ zooveel geloovigen, en „nog“ zooveel gemoedelijke zielen: God verliet ons dus „nog“ niet. Zijn die er ook bij de „Darbisten“ niet? En bij het Leger des Heils? En bij de Adventisten? Maar dat is de vraag niet, waar het over loopt. Als dat de eigenlijke kwestie was, dan was het aantal kerken en kringen legio, waarvan elk voor zich kon vragen: waar is mijn scheidsbrief? God heeft mij „nog“ niet verlaten, want bij mij gebeuren „nog“ goede werken, vruchten van „heiligmaking“ worden er „nog“ gezien, en wat dies meer zij. Neem eens even aan, dat een bepaald instituut, dat zich óók alzóó verdedigt, inderdaad eenmaal met recht den naam van „vrouw“ en van „moeder“ zou hebben mogen voeren, dat het echter daarna in de officiële inrichting van zijn kerkelijk leven zich zelf zou hebben verbonden tot verrichtingen, die naar het huwelijksrecht als daden-van-echtbreuk zijn te qualificeeren, wat moet men dan zeggen van zulke zelf-verdedigingspogingen? Niets anders dan dit: dat de „ontrouwe vrouw“ gaat gelijken op die andere, waarvan — in de afrikaansche vertaling, die hier juist op mijn tafel ligt — gezegd wordt in Spreuken 30:20: „So is die weg van 'n vrouw wat owerspel bedriift: sy eet en vee haar mond af en sê: Ek het geen sonde gedaan, nie“; het ligt „aan“ de organisatie, weet u? Ja zeker, het ligt „in“ de organisatie, maar daarin ligt het „aan“ haar zelf: want zij kan en moet die organisatie breken. Dit toch is die organisatie: zij werpt waarheid en leugen door elkaar, zet ze op één worp, geeft aan elk van de „kinderen“ precies, wat elk van hen wil, „verzorgt“ dus zoowel diegenen, die zich „kinderen“ noemen,